

Covid-19 Sürecinde Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Öğretmenleriyle İlişkilerinin Okula Uyum Üzerindeki Etkisi *

The Impact of Preschool Children's Relationships with Their Teachers on School Adjustment During the Covid-19 Process*

Hülya GÜLAY OGELMAN¹, Dervişe AMCA TOKLU²

Article History: Received: 05.11.2021 / Accepted: 17.01.2022

Makale Geçmişi: Geliş: 05.11.2021 / Kabul: 17.01.2022

DOI: <https://doi.org/10.47806/ijesacademic.1019226>

Abstract

School adjustment is one of the important issues at every education level, starting from the pre-school period. School adjustment is a versatile concept used to express the active participation of the child in the education process and has social and emotional dimensions. Adjustment to school in the pre-school period can directly affect the education process with its short and long-term effects. It is considered that the COVID-19 pandemic process can negatively affect the social development of children, as in all developmental areas. This study aimed at revealing the predictive effect of pre-school children's relationships with their teachers on adjustment to school during the COVID-19 process. In line with the purpose of the study, the level of cooperative participation, the level of school avoidance, the level of self-directiveness, the level of school liking, and the level of general school adjustment were investigated statistically. A relational screening method was used in this study. 54 pre-school children, 36 girls and 18 boys, from the 5-6 age group attending pre-school education in the 2020-2021 academic year in the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC) participated in this study. The Teacher-Student Relationship Scale and the Adjustment to School Teacher Evaluation Scale for 5-6 Years-Old Children were used as data collection tools. The measurement tools were filled in separately by the teachers for each child. It was determined that the variables of teacher-child relationship, cooperative participation, school avoidance, self-directiveness, school liking, and general school adjustment level predicted the level of general school adjustment in a statistically significant way. In line with the findings of this study, it was concluded that the teacher-child relationship was of great importance in terms of the adjustment of young children to school during the pandemic process.

Key Words: Preschool period, school adjustment, teacher-child relationship.

Özet

Okula uyum, okul öncesi dönemden itibaren her eğitim kademesinde önem taşıyan konulardan biridir. Okula uyum, çocuğun eğitim öğretim sürecine aktif katılımını ifade etmekle birlikte sosyal ve duygusal boyutları da olan çok yönlü bir kavramdır. Okul öncesi dönemdeki okula uyum, kısa ve uzun vadede eğitim sürecini doğrudan etkileyebilmektedir. Pandemi sürecinin çocukların tüm gelişim alanlarını olduğu gibi sosyal gelişimlerini de olumsuz yönde etkileyebildiği düşünülmektedir. Buradan yola çıkarak araştırmanın amacı, COVID 19 sürecinde okul öncesi dönem çocuklarının öğretmenleriyle ilişkilerinin okula uyum üzerindeki yordayıcı etkisinin ortaya konulmasıdır. Araştırmanın amacı doğrultusunda, öğretmen-çocuk ilişkisinin, işbirlikli katılım, okuldan kaçınma, kendi kendini yönetme, okulu sevmeye ve genel okula uyum düzeyleri üzerindeki etkileri incelenmiştir. Araştırma, ilişkisel tarama yönteminde hazırlanmıştır. Araştırmaya 2020-2021 eğitim öğretim yılında KKTC'de okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş grubundan 36 kız ve 18 erkek olmak üzere 54 çocuk katılmıştır. Veri toplama araçları olarak Öğretmen-Öğrenci İlişki Ölçeği ve 5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Ölçme araçları öğretmenler tarafından her bir çocuk için ayrı ayrı doldurulmuştur. Araştırmanın bulgularına göre öğretmen-çocuk ilişkisi, işbirlikli katılım, okuldan kaçınma, kendi kendini yönetme ve okulu sevmeye değişkenleri ile genel okula uyum düzeylerini istatistiksel açıdan anlamlı biçimde yordamaktadır. Bulgular doğrultusunda, öğretmen çocuk ilişkisinin pandemi sürecinde de küçük çocukların okula uyum süreci açısından büyük önem taşıdığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem, okula uyum, öğretmen çocuk ilişkisi.

* Bu çalışma "World Children Conference II" (Özay Günsel Çocuk Üniversitesi, 21-23 Mayıs 2021) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

1. Prof. Dr., Sinop Üniversitesi, Türkiye, ogelman@sinop.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4245-0208

2. Dr. Öğr. Üyesi, Yakın Doğu Üniversitesi, K.K.T.C., dervise.amca@neu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2336-1741

1. Giriş

Çocuğun ev ortamından ayrılarak yeni bir ortam olan eğitim kurumunda, uyum sağlama süreci içerisinde akranları, öğretmenleriyle tanışması, sosyal roller edinmesi, kendini güvende hissedebilmesi ve etkili iletişim kurmaya başlaması ile ilgili harmanlanan süreç, okula uyum olarak tanımlanabilir (Bağçeli Karaman vd., 2018). Okula uyum, okul öncesi çocuğunun ileriki dönemdeki okul deneyimini, akademik başarısını, sosyal, duygusal ve davranışsal gelişimi üzerinde uzun süreli etkilere sahiptir. Okula uyum, kısa süreli etkileriyle de dikkat çeken bir unsurdur. Nitekim, sosyal yeterliliği sağlayan etmenler arasında yer aldığından çocuğun akranlarıyla ve öğretmenleriyle olumlu ilişkiler kurmasına öncülük edebilmektedir (Herndon vd., 2013; Şepitci, 2018). Bu nedenle okul öncesi dönemdeki okula uyum sürecinin incelendiği çalışmalarda özellikle son yirmi yılda önemli düzeyde artış görülmüştür (Odinko, 2016). Okula başarılı bir şekilde uyum sağlayabilen küçük çocukların yüksek düzeyde özgüvenli, aktif katılımcı, akademik açıdan başarılı olabildikleri ve gerek akranlarıyla gerekse öğretmenleriyle yakın ve sıcak ilişkiler kurdukları belirlenmiştir (Bart, Hajami ve Bar-Haim, 2007). Okula uyum sürecinde aileden sonraki en önemli rol, öğretmenindir. Özellikle okul öncesi öğretmeni, anne-babanın ardından çocuğun düzenli ilişki kurma açısından karşılaştığı ilk yetişkindir (Durmuşoğlu Saltalı ve Erbay, 2020). Okul öncesi öğretmenleri ve çocuklar arasında, anne-baba-çocuk arasındaki bağlanmaya benzer örüntüde bir duygusal bağın geliştiği düşünülmektedir. Küçük çocuklar için okul öncesi öğretmeni, bir öğretmenden çok daha fazlasını ifade etmektedir. Bu nedenle formal eğitim sürecinde çocuğun karşılaştığı ilk öğretmen olan okul öncesi eğitimcisi, çocuğa kendini sevdirek işe başlamalı ve etkili bir rol model olmalıdır. Böylelikle çocukta oluşan öğretmen sevgisi, öğretmene duyulan bağlılık, okula uyum sürecini olumlu yönde etkileyebilecektir. Bu sürecin olumlu yönde ilerlemesi, çocuğun eğitim hayatındaki tüm kademelerin sağlıklı temeller üzerine kurulması açısından büyük önem taşımaktadır (Oktay, 2020). Okula uyum sürecinde de, aileler ile öğretmenin işbirliği içinde çalışıp, iletişim halinde olması, okula uyum sürecinin sorunsuz ve rahat geçebilmesi açısından gereklidir (Çeliktürk, 2011). Okula uyum sürecinde, öğretmenin oldukça aktif bir rolü bulunmaktadır. Öğretmen, çocukların sınıfa katılımlarının sağlanması, kendi kendini yönetme gibi becerilerini elde etmelerini sağlamak ve okulu sevmelerini desteklemek amacıyla başta okula uyum haftasında gerçekleştirilenler olmak üzere çeşitli etkinlikler düzenlemektedir. Son yıllarda okul öncesi eğitim kademesi, okula uyum haftası olarak eğitim öğretim takvimindeki süreden bir hafta önce başlamaktadır. Okul açılmadan öğretmenin önce aile ve çocukla tanışması, okula uyum haftası başta olmak üzere ilk zamanlarda oyun ve drama gibi yöntemlerle akranlar arasındaki iletişimi başlatması, aileyi eğitim-öğretim süreci ve okul hakkında detaylı şekilde bilgilendirmesi, sınıfı dikkat çekici ve eğlenceli bir görünümde hazırlaması, çocukların aidiyet duygusunu geliştirmesi için çeşitli tekniklerden yararlanması ve aile ile etkili iletişim kurulması gibi stratejiler, çocukların eğitim sürecine alışmasını kolaylaştıracaktır (Başaran, Gökmen ve Akdağ, 2014). Düzenlenen uyum programı ve/veya etkinliklerle, çocukların okula uyum sağlamaları, oyun yoluyla öğrenmeleri, okulu sevmeleri, öğretmen ve akranlarıyla kaliteli ilişkiler kurmaları ve okul kurallarını etkinlikler sırasında yaparak yaşayarak öğrenmeler sağlanarak okula iyi bir başlangıç yapmalarını etkilediği düşünülmektedir (Bayrak, 2018). Özellikle pandeminin

yaşandığı süreçte, çocukların okuldan, akranlarından ve öğretmenlerinden uzak kalması okula uyum programlarının önemini artırmakta ve etkinliklerin çeşitlilik kazanması gerektiği yönündeki önemi ortaya koymaktadır. Nitekim pandemi süreci yakın tarihte bu duruma çarpıcı bir örnek sunmaktadır. Pandemi sürecinde, Türkiye'deki okul öncesi eğitim kurumları 2020 yılının Mart ayından itibaren yüz yüze eğitime ara vermiş, eğitim öğretim yılı uzaktan eğitim süreci ile tamamlanmıştır (MEB, 2020). 2020-2021 eğitim öğretim yılında da COVID 19 nedeniyle okullarda genel olarak uzaktan eğitim verilmiş, bazı okul öncesi eğitim kurumları ve eğitim kademeleri tam kapanmanın uygulandığı haftalar dışında yüz yüze eğitime devam etmiştir. Anaokullarının önemli bir bölümü bu süreçte, tam kapanma dışındaki haftalarda yüz yüze eğitim yapmışlardır (TEDMEM, 2020). Milli Eğitim Bakanlığı, 2021-2022 eğitim öğretim yılına yüz yüze eğitim modeli ile başlanacağı kararını açıklamış ve COVID-19 bulaşını önleyebilmek için alınması gereken önlemleri kurumlara bildirmiştir. Okullar, alınan kararlar ile ilgili gerekli hazırlıkları yaparak belirlenen önlemleri uygulamaya geçirmiş ve yeni dönem için tüm çocuklara eğitim kapılarını açmıştır (MEB, 2020). Tüm dünyayı etkisi altına alan pandemi süreci Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde de yüz yüze eğitimde aksaklıklara yol açmakla birlikte Türkiye'deki gibi bazı okul öncesi eğitim kurumları mümkün olduğu kadar yüz yüze eğitime devam etmiştir. COVID 19 salgını nedeni ile çocukların düzenli olarak okula gidememe durumları öğretmenleri ile olan iletişimlerini ve okula uyum sürecini de olumsuz yönde etkilemektedir (Erol ve Erol, 2020). Pandemi sürecinin genel olarak da çocukların sosyal, duygusal, davranışsal tüm gelişim alanlarını etkisi altına aldığı gözlenmektedir (UNICEF, 2020). Çalışma ile ilgili yapılan alan yazın taraması sonucunda, COVID 19 sürecinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde okul öncesi dönem çocuklarının öğretmenleriyle ilişkilerinin okula uyum üzerindeki etkisini ele alan bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışmanın, KKTC'de COVID 19 sürecinde okul öncesi dönem çocuklarının öğretmen ilişkileri ve okula uyumlarına yönelik yapılacak çalışmalara rehberlik edebileceği düşünülmektedir. Araştırmanın amacı; COVID 19 sürecinde okul öncesi dönem çocuklarının öğretmenleriyle ilişkilerinin okula uyum üzerindeki yordayıcı etkisini belirlemektir. Araştırmanın alt amaçları ise şu şekildedir:

1. Öğretmen-çocuk ilişkisi ile çocuğun okula uyumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde ilişki var mıdır?
2. Öğretmen-çocuk ilişkisi, çocukların işbirlikli katılım düzeyini istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?
3. Öğretmen-çocuk ilişkisi, çocukların okuldan kaçınma düzeyini istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?
4. Öğretmen-çocuk ilişkisi, çocukların kendi kendini yönetme düzeyini istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?
5. Öğretmen-çocuk ilişkisi, çocukların okulu sevme düzeyini istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?
6. Öğretmen-çocuk ilişkisi, çocukların genel okula uyum düzeyini istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Deseni

Araştırmada, ilişkisel tarama modelinden yararlanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha çok değişken arasındaki değişimin varlığını belirlemeyi amaçlayan tarama yaklaşımına denilmektedir. İlişkisel tarama modelinde ise değişkenlerin birlikte değişip değişmediği ve değişme varsa bunun hangi yönde olduğu ortaya konmaya çalışılmaktadır (Karasar, 2013).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında KKTC'nin Lefkoşa İlçesinde KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bağlı bir anaokuluna devam eden, 5-6 yaş grubundan 54 çocuk (36 kız, 18 erkek) oluşturmuştur. Çalışma grubunun belirlenmesinde kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi tercih edilmiştir. Kolay ulaşılabilir örneklem; zaman, para ve işgücü açısından var olan sınırlılıklar nedeniyle örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesi olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2014).

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak “Öğretmen-Öğrenci İlişki Ölçeği” ve “5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği” kullanılmıştır.

Öğretmen-Öğrenci İlişki Ölçeği;

1991-2001 yılları arasında Pianta tarafında geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilmekteki amacı, seçilen bir öğrencinin öğretmeniyle olan ilişkisini çeşitli boyutlar açısından ortaya koymaktır. Ölçek 28 maddeden ve 3 alt ölçekten (çatışma, yakınlık ve bağlılık) oluşmuştur. Maddeler 5'li likert türünde “kesinlikle geçerli değil (1), geçerli değil (2), kararsız (3), geçerli (4) ve kesinlikle geçerli (5)” şıkları ile değerlendirilmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar öğrenci ve öğretmen arasındaki olumlu ilişkiyi ve bu ilişkinin eşlik ettiği olumlu duyguları ifade etmekte, düşük puanlar ise öğrenci-öğretmen arasındaki olumsuz ilişkiyi ve durumları ifade etmektedir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması Gülay Ogelman ve Seven (2014) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması sırasında elde edilen iç tutarlılık katsayıları ölçeğin tamamı için .73; yakınlık alt boyutu için .80, çatışma alt boyutu için .86, bağımlılık alt boyutu için .65 olarak belirlenmiştir (Gülay Ogelman ve Seven, 2014). Ölçeğin bu çalışma kapsamında iç tutarlılık katsayısı tamamı için .74 olarak belirlenmiştir.

5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği;

1996'da G. W. Ladd, B. Kochenfender ve C. Coleman tarafından geliştirilmiştir. Orijinal ölçek, 27 maddeden ve 4 alt ölçekten (okulu sevme alt ölçeği, işbirlikli katılım alt ölçeği, okuldan kaçınma, kendi kendini yönetme) oluşmaktadır. Alt ölçekler incelendiği zaman “Okulu Sevme” alt ölçeği 5 maddeden oluşmakta ve çocuğun okulu ne kadar sevdiği algısını ölçmeyi amaçlamaktadır. “İşbirlikli Katılım” alt ölçeği, 8 maddeden oluşmakta ve çocuğun öğretmenin otoritesini, sınıf kurallarını ve sorumluluklarını kabul derecesini ortaya koymaktadır. “Okuldan Kaçınma” alt ölçeği 5 maddeden oluşmakta ve çocuğun sınıf ortamından kaçınma eğilimiyle ilgili öğretmen algısını belirlemeyi amaçlamaktadır. Son olarak “Kendi Kendini Yönetme” alt ölçeği ise 9 maddeden oluşmakta ve çocuğun sınıf içindeki bağımsız ve ben merkezci davranışlarını ölçmeyi hedeflemektedir. Ölçekteki her madde 3'lü likert tipine göre; “Uygun Değil”, “Uygun” ve Tamamen Uygun” ifadeleriyle

değerlendirilmektedir (Birch ve Ladd, 1997). Ölçeğin Türkçeye uyarlanması Önder ve Gülay (2010) tarafından yapılmıştır. Türkçe uyarlaması sırasında ölçek 25 maddelik son halini almıştır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması sırasında elde edilen iç tutarlılık katsayıları; ölçeğin tamamı için .67, okulu sevme alt ölçeği için .81, işbirlikli katılım alt ölçeği için .84, okuldan kaçınma alt ölçeği için .73, kendi kendini yönetme alt ölçeği için .67 olarak belirlenmiştir (Önder ve Gülay, 2010). Ölçeğin bu çalışma kapsamında iç tutarlılık katsayısı .92 olarak belirlenmiştir

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Öğretmen Değerlendirme Ölçeği” okul öncesi öğretmenleri tarafından doldurulmuştur. Okul öncesi öğretmenleri, uygulama öncesinde araştırmacı tarafından araştırma ve veri toplama araçları hakkında bilgilendirilmiştir. Ölçme araçları öğretmenler tarafından her bir çocuk için Google Form üzerinden doldurulmuştur.

Araştırmanın verileri SPSS 21.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu çalışmada, Öğretmen-Öğrenci Çocuk İlişki Ölçeği ile ilgili çarpıklık değeri, -.795, basıklık değeri -.116 olarak tespit edilmiştir. 5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği için çarpıklık değeri -.907, basıklık değeri ise -.131 olarak belirlenmiştir. Tabachnick ve Fidell (2013), çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1,5 ve -1,5 arasında olduğu durumlarda dağılımın normal dağılım olarak gerçekleştiğini kabul etmektedirler Buradan yola çıkarak bu çalışmanın verilerinin normal dağıldığı kabul edilmiştir. COVID 19 sürecinde okul öncesi dönem çocuklarının öğretmenleriyle ilişkilerinin okula uyum üzerindeki yordayıcı etkisini ortaya koymak amacıyla basit doğrusal regresyon analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Doğrusal regresyon analizi, bağımlı değişken ile bağımsız değişken arasındaki doğrusal ilişkiyi açıklayan istatistiksel bir tekniktir (Okur, 2009).

3. Bulgular

Öğretmen-çocuk ilişkisi ile okula uyum değişkenleri ve toplam okula uyum puanları arasındaki ilişki Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Çocukların öğretmenleriyle ilişkileri ve okula uyumları arasındaki ilişkilere korelasyon analizi sonucu

Değişkenler	\bar{X}	sd	r
Öğretmen-çocuk ilişkisi	97.29	13.36	-
İşbirlikli katılım	12.38	4.00	.612*
Okuldan kaçınma	8.05	1.73	-.553*
Kendi kendini yönetme	7.14	2.75	.588*
Okulu sevme	7.22	1.31	.520*
Toplam okula uyum	37.46	9.04	.679*

* p <.001

Tablo 1’e göre okul öncesi dönem çocuklarının öğretmenleri ile olan ilişkileri ile genel okula uyumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde ilişki olduğu anlaşılmaktadır (r=.679, p <.005). Ayrıca öğretmen çocuk ilişkisinin; işbirlikli katılım (r=.612, p <.001), okuldan kaçınma (r=.553, p <.001), kendi kendini yönetme (r=.588, p <.001) ve okulu sevme

($r=.520$, $p < .001$) değişkenleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır. Öğretmen çocuk ilişkisi ile işbirlikli katılım, kendi kendini yönetme ve okulu sevme arasında olumlu düzeyde ilişki belirlenmiştir. Bu sonuca göre çocukların öğretmenleriyle olumlu ilişkileri arttıkça işbirlikli katılım, kendi kendini yönetme, okulu sevme ve genel okula uyum düzeylerinde artabileceği, çocukların öğretmenleriyle olumsuz ilişkileri arttıkça işbirlikli katılım, kendi kendini yönetme, okulu sevme ve genel okula uyum düzeylerinde azalabileceği söylenebilir. Bulgulara göre öğretmen çocuk ilişkisi ile okuldan kaçınma arasında olumsuz düzeyde ilişki bulunmaktadır. Bu sonuca göre çocukların öğretmenleriyle olumlu ilişkileri arttıkça, okuldan kaçınma düzeylerinin düşebileceği; öğretmenleriyle olumlu ilişkileri azaldıkça okuldan kaçınma düzeylerinin artabileceği düşünülebilir.

Tablo 2. Çocukların öğretmenleriyle ilişkilerinin okula uyum değişkenlerini yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları

Değişkenler	R	R ²	F	Std. Er.	β	t	p
Öğretmen Çocuk İlişkisi İşbirlikli katılım	.612	.374	31.062	.366	.612	5.573	.000*
Öğretmen Çocuk İlişkisi Okuldan kaçınma	-.553	.306	22.899	.892	.553	4.785	.000*
Öğretmen Çocuk İlişkisi Kendi kendini yönetme	.588	.346	27.487	.545	.588	5.243	.000*
Öğretmen Çocuk İlişkisi Okulu sevme	.520	.270	19.256	1.206	.520	4.388	.000*
Öğretmen Çocuk İlişkisi Toplam okula uyum	.679	.462	44.598	.150	.679	6.678	.000*

* $p < .001$

Tablo 2'ye göre öğretmen-çocuk ilişkisinin işbirlikli katılım ($R=.612$, $R^2=.374$, $F=31.062$, $p < .001$), okuldan kaçınma ($R= -.553$, $R^2=.306$, $F=22.899$, $p < .001$), kendi kendini yönetme ($R=.588$, $R^2=.346$, $F=27.487$, $p < .001$), okulu sevme ($R=.520$, $R^2=.270$, $F=19,256$, $p < .001$) ve genel okula uyum ($R=.679$, $R^2=.462$, $F=44.598$, $p < .001$) düzeylerini istatistiksel açıdan anlamlı biçimde yordadığı anlaşılmaktadır. Öğretmen çocuk ilişkisi, işbirlikli katılımın %37'sini, okuldan kaçınmanın % 31'ini, kendi kendini yönetmenin % 35'ini, okulu sevmenin % 27'sini, genel okula uyumun % 46'sını açıklamaktadır. Öğretmen-çocuk ilişkisi en az okulu sevme değişkenini en fazla ise genel okula uyumu yordamaktadır.

4. Tartışma ve Sonuç

COVID 19 sürecinde okul öncesi dönem çocuklarının öğretmenleriyle ilişkilerinin okula uyum üzerindeki yordayıcı etkisinin ortaya konulması amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmanın sonuçlarına göre öğretmen-çocuk ilişkileri ile okula uyum arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir. Öğretmen çocuk ilişkisinin, işbirlikli katılım, okuldan kaçınma, kendi kendini yönetme ve okulu sevme değişkenleri arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır. Öğretmen-çocuk ilişkisinin, işbirlikli katılım, okuldan kaçınma, kendi kendini yönetme, okulu sevme ve okula uyum düzeylerini anlamlı biçimde yordadığı anlaşılmaktadır. Konu ile ilgili benzer yayınlarda paralel bulgular elde edilmiştir. Örnek olarak, Birch ve Ladd (1997), 206

çocuk ile yaptıkları çalışmada, öğretmen-çocuk ilişkisindeki bağımlılık düzeyinin okula uyum sorunları ile ilişkili olabildiği, okuldaki etkinliklere katılımı azaltabildiği ortaya konmuştur. Öğretmen-çocuk ilişkisinin kalitesi arttıkça okul öncesi dönem çocuklarının bağlanma ihtiyacının karşılanıp kendini güvende hissetmesi, okula uyum sağlayabilmesi söz konusudur (Van IJendoorn, ve Sagi, 2008). Nurmi (2012), öğrenci özellikleri ile öğretmen-çocuk ilişkilerinin ele alındığı 19 araştırmaya yönelik hazırladığı derleme çalışmasında, öğretmen-çocuk ilişkisindeki yakınlık ve uzaklaşmanın azalması, çatışma ve bağımlılığın artmasının çocuktaki dışa ve içe yönelik davranış sorunlarını arttırabildiğini ortaya koymuştur. Öğretmen-çocuk arasındaki yakınlığa ve güvene dayalı ilişkiler sonucunda çocuklar stresle baş edebilme becerileri kazanabilir ve akran ilişkileri de gelişebilir (Hughes, 2012). Longobardi ve meslektaşları (2016), öğretmen-çocuk ilişkisinin çocuğun okul uyumsuzluğuna karşı koruyucu bir faktör olduğunu, öğretmenle çatışmalı ilişkiler içinde olmanın da okul uyumsuzluğu için risk faktörü olabileceğini ifade etmişlerdir. Öğretmen-öğrenci ilişkisi, bir dizi okula uyum göstergesiyle ilişkili bulunmuştur. Bu göstergeler, davranış sorunları, sosyal beceriler/sosyal davranışlar, duygusal açıdan olumlu olma, hayal kırıklığı toleransı, çalışma alışkanlıkları, yalnızlık ve izolasyon, okuldan kaçınma davranışlarıdır (Mantzicopoulos, 2005). Okulöncesi çocuklarının öğretmenleriyle ilişkilerinin olumlu ve sıcak bir yapıya sahip olduğunu ifade etmişlerdir (Gülay Ogelman vd., 2015). Gökteş ve Gülay Ogelman (2019), öğretmen-öğrenci arasındaki uzlaşma ve yakınlık düzeyi ile okula uyum düzeyi arasında olumlu yönde bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Nur ve meslektaşları (2018), öğretmen-öğrenci ilişkisi ile öğrencilerin okula uyum düzeyleri arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Aynı zamanda, çocukların öğretmenleri ile yakın iletişim kurmaları okula alışma durumunu kolaylaştırdığını ortaya koymuştur (Bulut, 2019). Öğretmen-çocuk ilişkisi okula uyumu doğrudan etkilediği gibi dolaylı olarak da etkileyebilmektedir. Örnek olarak, Palermo ve meslektaşları (2007), 95 çocuk ile yaptıkları çalışmada, öğretmen-çocuk ilişkisinin akademik başarıyı destekleyerek sosyal uyumu güçlendirdiğini ifade etmişlerdir. Bu çalışmada, öğretmen-çocuk ilişkisinin okula uyumun tüm değişkenleri ve genel okula uyum düzeyini yordayabildiği görülmektedir. Alan yazındaki çalışmalarda, öğretmen-çocuk ilişkisinin okula uyum üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerinin çeşitli bulgularla ortaya konulduğu görülmektedir. Çocuklar, öğretmenleriyle sıcak, yakın, samimi bir ilişki geliştirdikçe okulu sevebilecek, okulla ilgili olumlu algılar geliştirebilecek, okulda kendini iyi hissedebilecektir. Çocuklar, öğretmenleriyle çatışmaya dayalı, mesafeli, olumsuz ilişkiler geliştirdikleri takdirde de okula karşı önyargı geliştirebilir, okula gitmek istemeyebilir, eğitim sürecine aktif bir şekilde katılmayabilirler. Öğretmenler, küçük çocukların okul öncesi eğitim sürecini tanımaları açısından önemli bir rehber, kendilerini rahat ve güvende hissetmeleri için duygusal bir kaynak işlevini görmektedirler (Bağçeli Kahraman & Apak, 2021). Bu araştırmanın COVID 19 dönemi içinde gerçekleştirildiği düşünüldüğünde, salgın hastalık gibi olağanüstü bir dönemde de öğretmen-çocuk ilişkisinin okula uyum üzerindeki güçlü etkilerini ortaya koyması açısından önem taşıdığı söylenebilir. Pandemi döneminde öğretmen çocuk ilişkisinde, çocukların ilgi, istek ve ihtiyaçlarına odaklanıp, pandemi ile ilgili duygusal durumlarını ön yargısız bir tutumla kabul edip, sevgi, ilgi ve yakınlığa dayalı bir iletişim kurulmalı, ruhsal sağlık ve duygusal iyi oluş desteklenmelidir (Reimers, 2021).

Öğretmen-çocuk ilişkilerinin çocukların okula uyumuna etkisiyle ilgili olarak okul öncesi öğretmenlerine, idarecilere hizmet içi eğitimler veya seminerler düzenlenebilir. Konu ile ilgili

deneySEL ve boyLamsal çalışmalar yapılarak bulguların paylaşılması sağlanabilir. Konu ile ilgili çalışmalar çeşitlendirilebilir. COVID 19 sÜrecinde okul Öncesi dÖnem çocuklarının Öğretmenleriyle olan ilişkilerine yÖnelik Ölçme araçları geliştirilebilir. KKTC’ de farklı yaş grubu çocuklarla okula uyum ve Öğretmen-ocuk ilişkisi konularında araştırmalar yapılabilir. Öğretmen adayları açısından, Öğretmenlik Uygulaması I ve II derslerinde, Öğretmen-ocuk ilişkisine yÖnelik uygulamalı çalışmalar gerçekleştirilebilir, okula uyum sÜrecinin gözlemlenmesine yÖnelik uygulama fırsatları sağlanabilir, okula uyum sÜrecini yÖnelik etkinlikler, eğitim programlarının hazırlanmasına yÖnelik çalışmalar yapılabilir. Bu alışma, KKTC’de okul Öncesi eğitime devam eden ocuk ile sınırlıdır. Ayrıca Ölçme araçları Öğretmen görÜşlerine dayalıdır. Okula uyum değişkeni, dÖrt alt boyut ile sınırlıdır. Dolayısıyla konu ile ilgili sonraki çalışmalarda daha geniş Örnekleme gruplarına ulaşılabilir. KKTC ile TC’nde okul Öncesi dÖnem çocuklarının karşılaştırıldığı çalışmalar yapılabilir. Okula uyum ve Öğretmen ocuk ilişkisinin gözleme ve ocuk görÜşüne dayalı olarak incelendiği çalışmalar planlanabilir.

Kaynakça

- Bağceli Karaman, P., & Apak, Y. M. (2021). Preschool teacher opinions on adaptation to school during the COVID 19 pandemic. *International Online Journal of Primary Education*, 10(2): 432-455.
- Bağceli Karaman, P., şen, T., Alataş, S., & TütÜncÜ, B. (2018). Okul Öncesi dÖnemde okula uyum sÜrecine ilişkin Öğretmen görÜşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim FakÜltesi Dergisi*, 18(2): 681-701.
- Bart, O., Hajami, D., & Bar-Haim, Y. (2007). Predicting school adjustment from motor abilities in kindergarten. *Infant and Child Development*, 16(6): 597-615.
- Başaran, S., Gökmen, B., & Akdağ, B. (2014). Okul Öncesi Öğrencilerinin okula uyum sÜrecinde Öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar ve özüm Önerileri. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2): 197-223.
- Bayrak, S. (2018). Okul Öncesi Öğretmenlerin oryantasyon haftasında karşılaştığı sorunlar ve özüm Öneriler. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(81): 610-621.
- Birch, S. H., & Ladd, G. W. (1997). The teacher-child relationship and children’s early school adjustment. *Journal of School Psychology*, 34(1): 61-79.
- Bulut, A. (2019). Okul Öncesi eğitime başlangıçta yaşanılan uyum sÜrecine ilişkin ebeveynlerin görÜşleri. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19): 656-681.
- BÜyükÖztürk, ř., akmak, E. K., AkgÜN, Ö. E., Karadeniz, ř., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- eliktürk, Z. (2011). *İlkÖğretim birinci sınıfa uyum haftasına ilişkin Öğretmen ve veli görÜşleri*. Yüksek lisans tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Durmuşoğlu Saltalı, N., & Erbay, F. (2020). Öğretmen ocuk ilişkisi ve okula uyum. (Ed. H. Gülay Ogelman). *Yaşamın İlk Yıllarında Okula Uyum*. (s. 75-109). Ankara: Eğiten.
- Erol, M., & Erol A. (2020). Koronavirüs pandemisi sÜrecinde ebeveynlerin gözünden ilköğretim Öğrencileri. *Milli Eğitim*, 49(1): 529-551.
- Göktaş, İ., & Gülay Ogelman, H. (2019). Okul Öncesi eğitimde Öğretmen-ocuk ilişkisinin çocukların okula uyum dÜzeyleri Üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesi. *International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal*, 5(1): 30-4.

- Gülay Ogelman, H., Seçer, Z., Gündoğan, A., & Bademci, D. (2015). 68-72 aylık okul öncesine ve ilkokula devam eden çocukların okula uyum ve öğretmenleriyle ilişkilerinin karşılaştırılması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(1): 1-17.
- Gülay Ogelman, H. & Seven, S. (2014). The reliability-validity studies for the Student-Teacher Relationship Scale (STRS). *European Journal of Research on Education*, 2(2): 179-185.
- Herndon, K. J., Bailey, C. S., Shewark, E., Denham, S. A., & Bassett, H. H. (2013). Preschoolers' emotion expression and regulation: relations with school adjustment. *Journal of Genetic Psychology*, 174(5-6): 642-663.
- Hughes, J. N. (2012). Teacher-student relationships and school adjustment: Progress and remaining challenges. *Attachment Human Development*, 14(3): 319-327.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Longobardi, C., Prino, L. E., Marengo, D., & Settanni, M. (2016). Student-teacher relationships as a protective factor for school adjustment during the transition from middle to high school. *Frontiers in Psychology*, <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.01988>.
- Mantzicopoulos, P. Y. (2005). Teacher-student relationships and early school adjustment. *Advances in Learning and Behavioral Disabilities*, 18: 111-138.
- MEB (2020). http://www.meb.gov.tr/meb_haberindex.php?dil=tr Erişim tarihi: 20.10.2021.
- Nur, İ., Aktaş-Arnas, Y., Abbak, B. S., & Kale, M. (2018). Mother-child and teacher-child relationships and their associations with school adjustment in pre-school. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 18(1): 201-220.
- Nurmi, J. E. (2012). Students' characteristics and teacher-child relationships in instruction: A meta analysis. *Educational Research Review*, 7(3): 177-197.
- Odinko, M. N. (2016). Promoting cognitive and emotional adjustment well of Nigerian children: Critical issues for early childhood teacher education. *JISTE*, 20(1): 6-18.
- Oktaç, F. (2020). Okul ve aile iletişimi: okul öncesi eğitim ve ebeveyn ilişkileri örnekleme. *European Journal of Educational and Social Sciences*, 5(2): 113-122.
- Okur, S. (2009). *Parametrik ve parametrik olmayan basit doğrusal regresyon analiz yöntemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi.
- Önder, A., & Gülay, H. (2010). Reliability and validity of the Teacher Rating Scale of School Adjustment for 5-6 years of children. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2(1), 204-224.
- Palermo, F., Hanish, L. D., Martin, C. L., Fabes, R. A., & Reiser, M. (2007). Preschoolers' academic readiness: What role does the teacher-child relationship play? *Early Childhood Research Quarterly*, 22(4): 407-422.
- Reimers, F. M. (2021). *Eğitim ve COVID-19: Pandeminin yarattığı şoktan kurtulmak ve daha iyiyi yeniden inşa etmek*. (Çev: B. E. Onat). Eğitimsel Egzersizler Dizisi: 34. Aydın Yayınları. http://www.ibe.unesco.org/sites/default/files/resources/34_egitim_ve_covid-19_tur.pdf Erişim tarihi: 15.01.2022.

- Şepitci, M. (2018). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerilerinin okul uyumu ile ilişkisinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Tabachnick, B. G., & Fidell. L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (Sixth ed.) USA: Pearson.
- TEDMEM (2020). COVID 19 ve Dünya’da Okulların Durumu. <https://tedmem.org/wp-content/uploads/2020/11/31-agustos-16-Kasim-covid-19-ve-dunyada-okullarin-durumu.pdf>. Erişim tarihi: 1.11.2021.
- UNICEF, (2020). Psychosocial Support for Children during COVID-19 <https://www.unicef.org/india/media/3401/file/PSS-COVID19-Manual-ChildLine.pdf>. Erişim tarihi: 01.11.2021.
- Van Ijzendoorn, M. H., & Sagi, A. (2008). Cross-cultural patterns of attachment: Universal and contextual dimensions J. Cassidy, P.R. Shaver (Eds.), *Handbook of Attachment: Theory, Research, and Clinical Applications*, (pp. 880-905). Guilford, New York, NY.

EXTENDED ABSTRACT**Introduction**

School adjustment has long-term effects on the pre-school child's future school life, academic success, social, emotional, and behavioral development. It is also one of the factors providing social competence in the short term and, therefore, it can lead the child to establish positive relationships with his peers and teachers (Herndon et al., 2013; Şepitci, 2018). Therefore, there is an increase in studies examining the process of school adjustment in the pre-school period (Odinko, 2016). In a study conducted by Bart et al., (2007) it was determined that young children who could successfully adjust to school could be highly self-confident, active participants, academically successful, and establish close bonds with their peers and teachers. Considering the process of adjustment to school, the most important role after the parents falls on the teachers. Especially the pre-school teachers are the first adults that the child encounters for establishing a regular bond after the parents (Durmuşoğlu Saltalı & Erbay, 2020). After the parents of the pre-school child, the person with the most reliable identity is the pre-school teacher. Therefore, the preschool teacher is of great importance for the child.

As a result of the literature review conducted on the study, it was determined that no study was conducted to address the effect of pre-school children's relations with their teachers on school adjustment during the COVID 19 process in the Turkish Republic of Northern Cyprus. It was considered that this study could guide the studies to be carried out on teacher relations and school adjustment of pre-school children during the COVID 19 process in TRNC. The aim of this study was to reveal the predictive effect of pre-school children's relationships with their teachers on school adjustment during the COVID 19 process. The sub-objectives of this study were as follows:

1. Does the teacher-child relationship predict the level of cooperative participation statistically significantly?
2. Does the teacher-child relationship predict the level of school avoidance statistically significantly?
3. Does the teacher-child relationship predict the level of self-directiveness statistically significantly?
4. Does the teacher-child relationship predict the level of school liking statistically significantly?
5. Does the teacher-child relationship predict the general school adjustment level statistically significantly?

Method

This study was conducted by using a relational screening method. 54 pre-school children attending 5-6 age group pre-school education in the TRNC participated in this study in the 2020-2021 academic year. 36 of the children were female (66.7%) while 18 of the children were (33.3%) male. Teacher-Student Relationship Scale and School Adjustment Teacher Evaluation Scale for 5-6 Years-Old Children were used as data collection tools. These scales were filled by the pre-school teachers. Pre-school teachers were informed about the study and data collection tools by the researcher beforehand. The scales were filled in separately for

each child by the teachers by using a Google Form. The findings of this study were analyzed by using the SPSS 21.0 package software.

Results and Discussion

According to the results of this study, which was carried out to reveal the predictive effect of preschool children's relationships with their teachers during the COVID 19 process, it was determined that there was a significant relationship between teacher-child relationships and school adjustment. Furthermore, it was determined that there was a significant relationship between the variables of cooperative participation, school avoidance, self-directiveness, and school liking in terms of the teacher-child relationship. It was determined that the teacher-child relationship significantly predicted cooperative participation, avoidance from school, self-directiveness, liking school, and school adjustment levels. These findings were in parallel with the findings of some studies conducted in the literature. For instance, in a study conducted by Birch and Ladd (1997) with 206 children, it was revealed that the level of dependency in the teacher-child relationship could be associated with school adjustment problems and could reduce participation in school activities. As the quality of the teacher-child relationship increased, pre-school children's attachment needs were met, they felt safe, and they could adapt to school (Van IJzendoorn, & Sagi, 2008).

In line with the results obtained in this study, the following recommendation can be made for future studies. In-service training or seminars can be organized for pre-school teachers and administrators about the school adjustment process and the teacher-child relationship. In addition to this, experimental studies can be conducted on this subject and results can be shared to increase awareness. During the COVID 19 process, measurement tools can be developed to determine the relationships of preschool children with their teachers. The results obtained from these measurement tools can be compared with the results of children from different age groups in the TRNC by conducting studies on school adjustment and teacher-child relationships. Practical studies can be carried out in the teaching practice course about the teacher-child relationship. Teacher candidates can be provided with the opportunity to observe the school adjustment process in the field. Studies can be carried out to prepare activity plans related to the adaptation period to school.